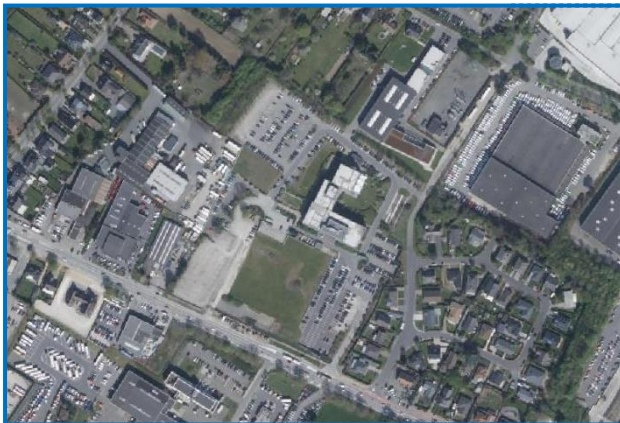

ARCHEOLOGIE • BOUWHISTORIE

ARCHEOLOGIENOTA: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

ASSE, BRUSSELSESTEENWEG

A. DEVROE
APRIL 2020

COLOFON

Project

Archeologienota – Asse, Brusselsesteenweg

Opdrachtgever

Delhaize De Leeuw
Osseghemstraat 53
1080 Brussel

Opdrachtnemer

Annika Devroe Archeologie & Bouwhistorie BV
Langeneikenstraat 3
3582 Koersel
0472/59.31.41
annika.devroe@gmail.com
BE 0680.617.128

Erkende archeoloog: Annika Devroe, OE/ERK/Archeoloog/2015/00085

© 2020 Annika Devroe Archeologie & Bouwhistorie bv

Annika Devroe Archeologie & Bouwhistorie bv aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijk toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

Inhoud	0
1. Gemotiveerd advies	1
2. Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem	2
2.1. Administratieve gegevens	2
2.2. Onderzoeksstrategie, -methode en -technieken	2
2.2.1. Landschappelijk bodemonderzoek.....	3
2.2.2. Proefsleuvenonderzoek.....	4
2.2.3. Voorwaarden onderzoek.....	6
2.3. Voorziene afwijkingen van de Code van Goede Praktijk.....	6
3. Figurenlijst	7

1. GEMOTIVEERD ADVIES

Het projectgebied ligt ten zuidoosten van Asse en ten noordwesten van Zellik. Het projectgebied grenst in het zuiden aan de Brusselsesteenweg. Centraal is het terrein braakliggend, omliggend is verharding aanwezig.

Op basis van het Digitaal Hoogtemodel en de hoogteprofielen kan men vaststellen dat het terrein geaccidenteerd is. Het noordoost-zuidwestprofiel toont een stijging van 68 m TAW naar 70,3 m TAW. Het noordwest-zuidoostprofiel toont grote variaties tussen 67,7 m TAW en 69,9 m TAW. Deze zijn goed waar te nemen op een detailweergave. Het projectgebied is gelegen op de noordelijke flank van een noordwestelijk-zuidoostelijk georiënteerde rug die in het zuidoosten samenkomt met een noord-zuid georiënteerde rug. De Grote Molenbeek en andere waterlopen snijden in deze ruggen in. De Grote Molenbeek stroomt op ca. 930 m ten noordoosten van het terrein, de Molenbeek op ca. 1 km ten noordwesten en de Nieuwe Molenbeek op ca. 1,3 km ten zuiden. Bodemkundig zijn (matig) droge leembodems zonder profiel en droge leembodems met textuur B-horizont aanwezig. Op basis van de bodemkaart gaat het deels om colluviale gronden. Dit colluvium kan voor een goede afdekking gezorgd hebben van oudere sporen. Het zorgt er ook voor dat het archeologisch niveau dieper zit en deze mogelijk bij latere verstoringen niet geraakt werd.

Het projectgebied is vrij gunstig gesitueerd naar menselijke bewoning toe. In functie van steentijdsites ligt het terrein iets te ver af van een waterloop. In de omgeving werden voornamelijk veldprospecties uitgevoerd. Deze leverden hoofdzakelijk neolithisch, Romeins en middeleeuws materiaal op. Hoewel vondstconcentraties een indicatie kunnen zijn voor aanwezige sites, dient er omzichtig omgesprongen te worden met gegevens van veldprospecties. Zo gaat het soms om vondsten uit bemestingslagen, gaat het om materiaal dat niet meer in positie zit door bijvoorbeeld erosie of zocht de persoon die het onderzoek uitvoerde voornamelijk naar vondsten uit een welbepaalde periode waardoor het lijkt alsof er enkel vondsten uit één bepaalde periode aangetroffen werden. Op basis van cartografische bronnen was het terrein in gebruik als landbouwgrond. Sporen uit oudere periodes kunnen dan ook niet uitgesloten worden.

Op basis van het bureauonderzoek kan niet aangetoond worden of een archeologische site aanwezig is of niet. De verzamelde gegevens geven een laag archeologisch potentieel voor de Steentijd en ene matig archeologisch potentieel voor de overige periodes.

In het midden van de 20ste eeuw raakte het terrein bebouwd. Het gebouw werd in 2015 afgebroken. In hoeverre de bouw en de afbraak de ondergrond en hiermee het archeologisch niveau verstoorden is onduidelijk. Het huidig reliëf vertoont grote verschillen waardoor men kan vermoeden dat een groot deel verstoord werd. De geplande werken voorzien in een nieuwbouw met ondergrondse parking. Indien het archeologisch niveau nog aanwezig is, zal deze dan ook mogelijk verstoord worden.

Gezien de onduidelijkheid over de verstoringsgraad, het archeologisch potentieel en de matige kennis uit de omgeving (voornamelijk prospecties), is bijkomend onderzoek noodzakelijk. Dit zal via een uitgesteld traject verlopen gezien de aanwezige verharding.

2. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN VOOR UITGESTELD VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM

2.1. ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Locatie: Vlaams-Brabant, Asse, Brusselsesteenweg 347

Bounding box: punt 1 (NW) – X 140994,948 Y 176277,243

Punt 2 (ZO) – X 141216,682 Y 176047,537

Kadaster: Asse, afdeling 4, Kobbegem, sectie A, percelen 6t, 15l (partim), 15n, 15p, 15r, 16w3 (partim) en 22w3 (partim)

Oppervlakte projectgebied: ca. 23.850 m²

Figuur 1: Kadasterkaart met aanduiding projectgebied. © AGIV

2.2. ONDERZOEKSTRATEGIE, -METHODE EN -TECHNIEKEN

Na het bureauonderzoek werden de verschillende vooronderzoeken zonder ingreep in de bodem afgewogen. Hiervoor werden telkens volgende vier criteria overlopen:

- Is het mogelijk deze methode toe te passen op dit terrein?
- Is het nuttig deze methode toe te passen op dit terrein (levert het iets op)?
- Is het overdreven schadelijk voor het bodemarchief deze methode toe te passen op dit terrein?
- Is het noodzakelijk deze methode toe te passen op dit terrein (kosten-batenanalyse)?

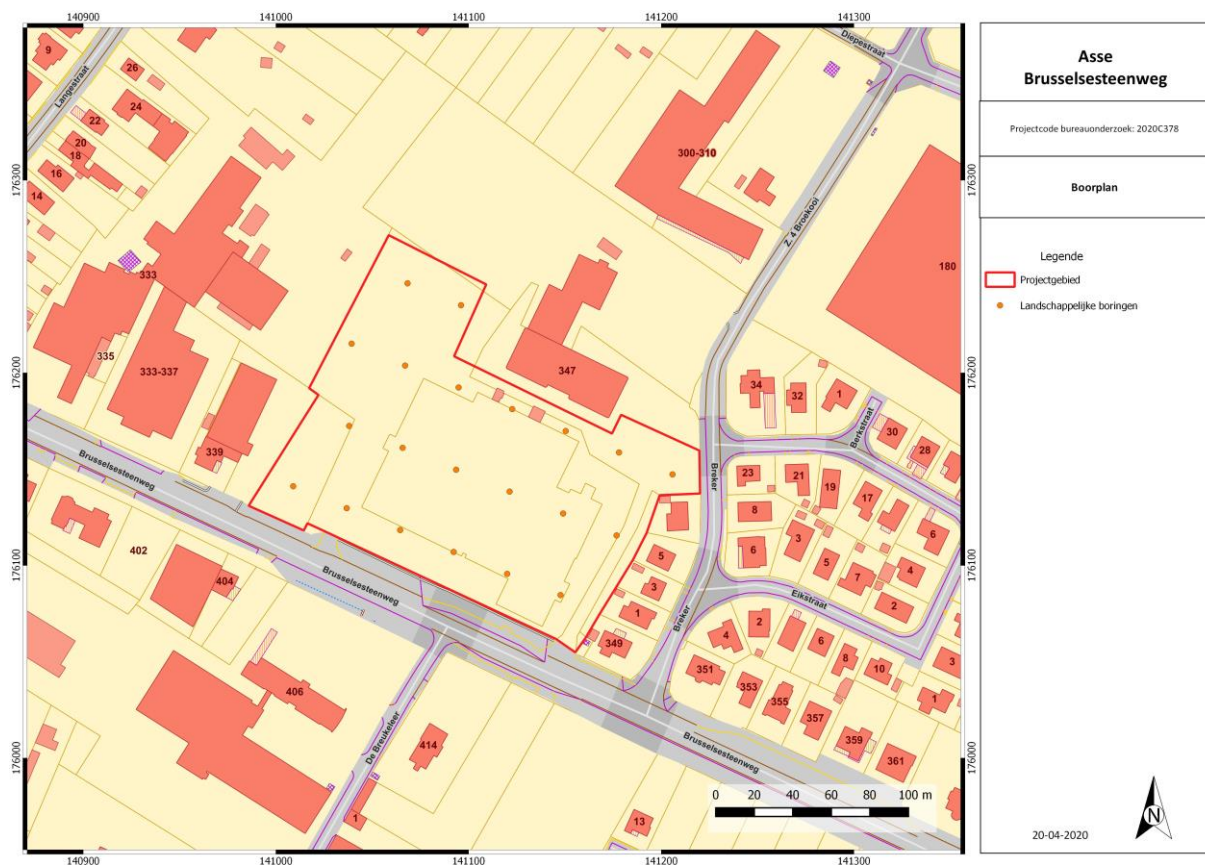
Geofysisch onderzoek kan nuttig zijn op zeer grote terreinen waar grote structuren zoals brede grachten, wallen en stenen constructies verwacht worden. Aangezien de verwachting van type sporen momenteel ongekend is, kan het zijn dat het onderzoek weinig oplevert. Bovendien kan bij dit type vooronderzoek de afwezigheid van een archeologische site niet aangetoond worden en dienen er bijkomend proefsleuven aangelegd te worden. Op basis van de kosten-batenanalyse wordt dit onderzoek niet voorgesteld.

Een veldkartering is vooral nuttig op landbouwgronden die net geploegd worden. Dit zou hier dan ook niet uitgevoerd kunnen worden. Veldkartering geeft bovendien enkel een beeld van de bovenste laag. Vondstarme periodes kan men op deze manier niet detecteren waardoor proefsleuven toch noodzakelijk blijven. Deze methode is niet mogelijk toe te passen op dit terrein.

Op basis van het bureauonderzoek werd het archeologisch potentieel als laag ingeschat omwille van de afwezigheid van waterlopen in de nabije omgeving. Onderzoeken in functie van steentijdsites (verkennende/waarderende boringen, proefputten ivf steentijdsites) zijn dan ook niet nuttig.

De andere onderzoeken (landschappelijk bodemonderzoek, proefsleuvenonderzoek) kunnen mogelijk nuttig zijn om een archeologische evaluatie van het terrein te maken. Het gaat om een zone van ca. 23.850 m² die verder onderzocht dient te worden.

2.2.1. LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK

Figuur 2: Voorstel boorgrid.

Op basis van het bureauonderzoek lijkt het projectgebied mogelijk verstoringen te kennen. Een landschappelijk bodemonderzoek kan hier meer uitsluitsel over geven. Het is dan ook aangewezen een landschappelijk bodemonderzoek uit te voeren door middel van boringen.

Het booronderzoek wordt uitgevoerd met een gutsboor van 4 cm of een Edelmanboor van 7 cm. Er worden 21 boringen verspreid over het terrein geplaatst, in een grid van ca. 30 x 40 m, met een voldoende aantal om de bodemkundige situatie te begrijpen (o.a. verschillend historisch landgebruik). Indien de boringen niet voldoende duidelijkheid scheppen, dienen enkele proefputten aangelegd te worden om de bodemopbouw beter te kunnen interpreteren. Op die manier kan voldoende informatie verzameld worden om een onderbouwde uitspraak te maken over de bodemgesteldheid van het projectgebied.

De onderzoeksvragen die hier minimaal moeten beantwoord worden zijn:

- Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding?
- Zijn er zones die verstoord zijn¹? Zo ja, kunnen deze afgebakend worden? Heeft de verstoring het archeologisch niveau eveneens verstoord?
- Is er potentieel voor sporensites? Zo ja, op welke diepte t.o.v. het maaiveld? Worden deze niveaus bedreigd door de geplande werkzaamheden en is bijgevolg een proefsleuvenonderzoek noodzakelijk?

Het onderzoeksdoel van het landschappelijk bodemonderzoek is bereikt wanneer bovenstaande vragen zijn beantwoord en uitsluitsel kan gegeven worden over de te volgen stappen in het verdere vooronderzoek.

2.2.2. PROEFSLEUVENONDERZOEK

Op basis van het landschappelijk bodemonderzoek door middel van boringen wordt bepaald of een proefsleuvenonderzoek noodzakelijk is. Indien het archeologisch niveau nog aanwezig is (niet verstoord door latere uitgravingen, nivellerings tot diep in de C-horizont²) en dit archeologisch niveau geraakt zal worden bij de toekomstige werken, dient een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden.

Het doel van het vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven is een archeologische evaluatie van het terrein. Op basis van de toekomstige werken werd ca. 23.850 m² geselecteerd om verder te onderzoeken. Afhankelijk van de resultaten van het landschappelijk booronderzoek kan dit onderzoeksgebied aangepast worden.

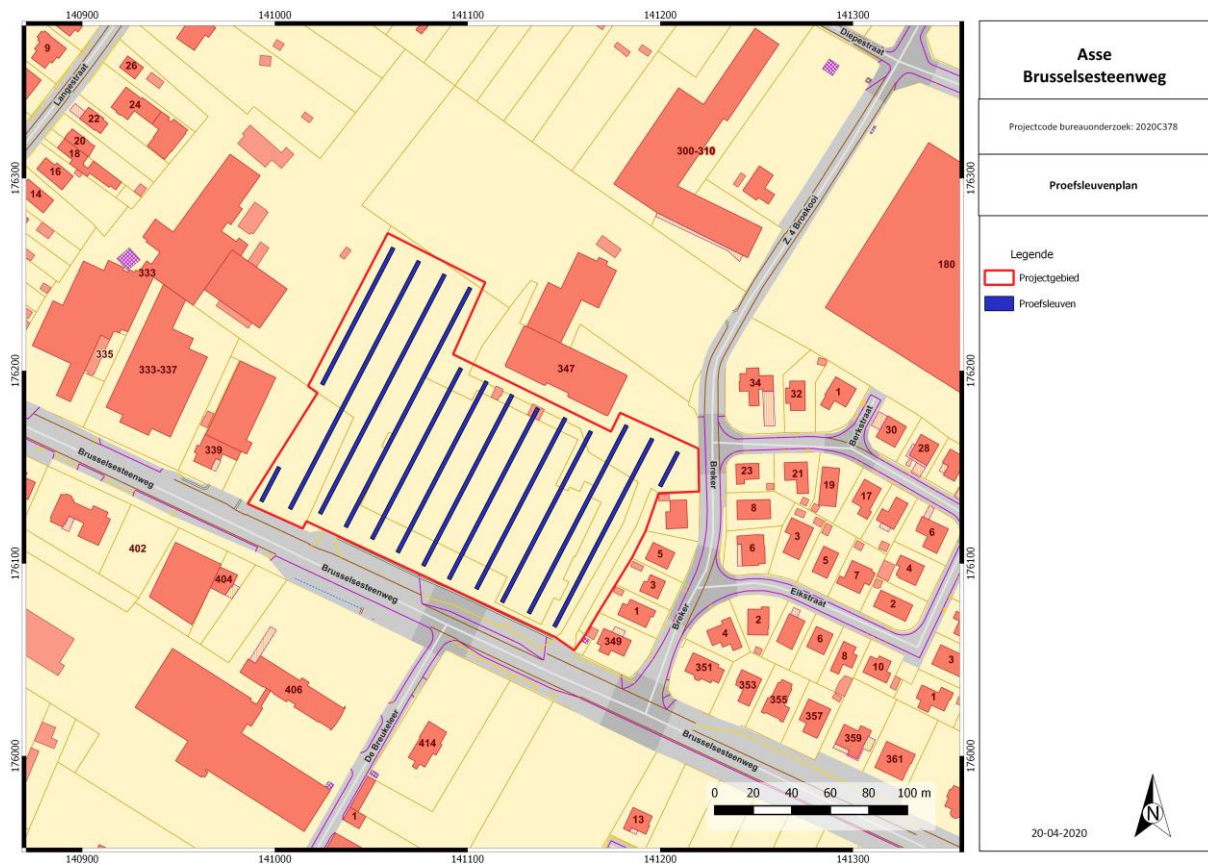
Hierbij dienen volgende onderzoeksvragen beantwoord te worden:

- Kunnen de gegevens van het landschappelijk booronderzoek bijgesteld worden?
- Zijn er bodemsporen aanwezig? Zo ja, zijn deze van natuurlijke of antropogene aard?
- Op welk(e) niveau(s) manifesteren de archeologische sporen zich?
- Maken de antropogene sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Kan op basis van gerecupereerd materiaal uitspraak gedaan worden over de datering? Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak gedaan worden over de aard en omvang van de occupatie? Zijn er indicaties voor de inrichting van een erf/nederzetting?
- Geven de resultaten aanleiding tot vervolgonderzoek? Zo ja, wat is de ruimtelijke afbakening van de zone(s) voor vervolgonderzoek?
- Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?

¹ Onder verstoorde zones wordt verstaan: een zone die recent (in de nieuwste tijd) werd verstoord door machinale vergravingen, nivellerings,...

² Indien dit het geval is, kunnen enkel nog diepere sporen (o.a. waterputten, middenstaanders) aangetroffen worden.

- Welke vraagstellingen zijn voor het vervolgonderzoek relevant?
- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn noodzakelijk en in welke hoeveelheid?
- Is behoud in situ op basis van de resultaten van het vooronderzoek mogelijk?

Figuur 3: Voorstel proefsleuven.

Het onderzoeksgebied zal door middel van parallelle continue proefsleuven onderzocht worden onder begeleiding van een erkend archeoloog. In dit geval wordt voorgesteld om de proefsleuven haaks op de Brusselsesteenweg aan te leggen. Als uit het landschappelijk onderzoek blijkt dat een andere oriëntatie beter is, kan hiervan afgeweken worden. De sleuven hebben een minimale breedte van 2 m en een maximale afstand van 15m van middelpunt tot middelpunt.

Er zal ca. 10 % van het onderzoeksgebied door middel van proefsleuven onderzocht worden, aangevuld met 2,5% dwarssleuven en/of kijkvensters. De hoeveelheid en locatie van dwarssleuven en/of kijkvensters zijn vrij te bepalen door de erkend archeoloog/veldwerkleider. Een keuze voor of tegen het aanleggen van dwarssleuven en/of kijkvensters wordt gemotiveerd in het verslag van resultaten van het proefsleuvenonderzoek. Kijkvensters en/of dwarssleuven kunnen bijvoorbeeld aangelegd worden om na te gaan of aangetroffen paalkuilen deel uitmaken van een structuur, maar kunnen evenzeer aangelegd worden om een meer exacte afbakening van een archeologische site te bekomen.

De aanleg van deze sleuven gebeurt met een graafmachine met een niet-getande graafbak van 2 m breed onder leiding van de veldwerkleider. Het eerste vlak wordt aangelegd op een eerste leesbaar archeologisch niveau. Indien er meerdere archeologische niveaus aanwezig zijn, wordt elk niveau apart gewaardeerd. Er wordt momenteel van uitgegaan dat het om een site zonder complexe verticale stratigrafie gaat en er maar één niveau aanwezig is. Er wordt dagelijks voorzien in een volledige opmeting van sleuven, kijkvensters en sporen. Dit betekent dat er dagelijks een recent en

aangevuld grondplan beschikbaar is, dat op elk moment aangeleverd kan worden. Er dient een selectie van de sporen gecoupeerd te worden die afdoende is om de onderzoeksvragen te beantwoorden. In vermoedelijke diepe sporen zoals waterputten en waterkuilen wordt een boring gezet om te verifiëren of het om een dergelijk spoor gaat en om de diepte te bepalen. Per sleuf wordt machinaal een profielput aangelegd. Deze profielputten worden beschreven en bestudeerd door de aardkundige van het projectteam. Sporen waarbij de metaaldetector een signaal geeft, worden aangeduid in de sporenlust. Metaalvondsten worden enkel ingezameld als zij zich aan het vlak bevinden of als ze zich in een spoor bevinden dat gecoupeerd wordt. Na afloop van het onderzoek worden de sleuven gedicht om verdere degradatie van eventueel aanwezige sporen te voorkomen. Indien nodig worden kwetsbare sporen (graven, zeer ondiep bewaarde sporen) afgedekt met doek of plastic zodat ze in geval van een vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving niet verder worden aangetast vooraleer ze onderzocht kunnen worden.

Het onderzoeksdoel is bereikt wanneer op basis van het vooronderzoek met ingreep in de bodem een voldoende gefundeerde uitspraak gedaan kan worden over de aard en omvang van de archeologische waarden in het projectgebied en wanneer een eenduidig advies kan gegeven worden voor vrijgave van het terrein, behoud in situ of vervolgonderzoek door middel van een opgraving.

2.2.3. VOORWAARDEN ONDERZOEK

De boringen kunnen uitgevoerd worden van zodra het terrein vrij is. Afhankelijk of de uitvoering voor of na de uitbraak van de verhardingen gebeurt, zullen er deels mechanische boringen gezet worden.

Het proefsleuvenonderzoek kan pas uitgevoerd worden na de uitbraak van de verharding. Elementen die het onderzoek belemmeren zoals woekerende begroeiing, kleine constructies, storthopen, zandbergen etc... dienen eveneens verwijderd te worden.

2.3. VOORZIENE AFWIJKINGEN VAN DE CODE VAN GOEDE PRAKTIJK

Er worden geen afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk voorzien. Moesten er tijdens de uitvoering van het vooronderzoek met ingreep in de bodem redenen zijn waarom wel wordt afgeweken van de bepalingen in de code, dan worden deze gemotiveerd in het verslag van resultaten.

3. FIGURENLIJST

Figuur 1: Kadasterkaart met aanduiding projectgebied. © AGIV	2
Figuur 2: Voorstel boorgrid.	3
Figuur 3: Voorstel proefsleuven.	5